

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50; and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Okt. 31-22) poleg valoga imena na naslova pomeni da vam je v tem dnevniku potekla naročnina. Ponovite je pravčasno, da ne utrvate list.

REZUME.

Kongresno zasedanje je zaključeno in postavodajci se udeležujejo volilne kampanje, ki konča z volitvami v novembru. Redno kongresno zasedanje prične prvi ponedeljek v decembru. Toda političarji, ki imajo temne stike z administracijo, govore, da se pozove kongres k izrednemu zasedanju po novembrskih volitvah, da se reši subvenčna predloga za plovbo po morju.

Samoposebi se razume, ako je konzervativcem mogoče pognati to predlogo skozi kongres, se sprejmejo tudi določbe, ki prepovedujejo stavke.

Kongresniki iz srednjepozadnih držav nasprotujejo subvenčni predlogi. Nekateri celo izjavljajo, da se ne udeležijo te izredne seje. Razmere so pa take, da bo administracija uravnala svoje delo po rezultatu novembrskih volitev. Odzad naprej bo ališati klic: "Gradite našo trgovsko mornarico!" Nastopali bodo kot rešitelji in pravi graditelji ameriške trgovske mornarice. Napadli bodo vsakega, ki nasprotuje subvenčni predlogi kot nasprotnika trgovske mornarice.

Ako volitve izpadejo ugodno za administracijo, bo sklicano izredno kongresno zasedanje in subvenčna predloga bo sprejeta.

Pred kongresom je bila tudi predloga za izplačilo vojaške nagrade, ki je bila odklonjena. Zagovorniki predloge so povdarjali, da se vojaška nagrada prav lahko izplača, ako se naloži davek na nadprofit in povzra osebnih dohodninski davek na visoke dohodke. Nasprotniki predloge so naobratno naglašali, da ne bi bilo lepo, ako bi se vojakom na njih patriotično požrtvovalnost pritisnili dolar. Seveda niso ti nasprotniki predloge z besedo omenili, da ni bilo najbolj glasnih patriotov med privatnimi bizniškimi interesi prav nič sram spravljati velike dobičke, ko so vojaki bili na fronti onkraj oceana.

Izvedelo se je tudi, da so vojni dobavitelji, dasiravno so že preje pospravili izredno velike profite, prejeli okoli \$3,000,000,000 odškodnine, ker je prišlo premirje prezgodaj, da niso mogli napraviti še večjih dobičkov.

Železniške družbe so prejele več ko \$700,000,000 odškodnine, za "škodo", ki je bila napravljena na njih lastnini, ko so bile železnice pod vladno kontrolo.

Vojni naddobički so se znižali letno za \$450,000,000. Ti profiti grede mar samo velebiznisu, kajti profiti malih biznismanov se ne smatrajo za velike.

Davki na velike dohodke so znižali letno za \$90,000,000.

Justični tajnik ni podvzel resnih korakov, da se pri mejo vojni dobičkarji in grafterji. Kongres je sicer dovolil Daughertyju, kar je zahteval, toda vojni grafterji so še prosti.

To je kratek rezume najvažnejših vprašanj, ki so se pojavila v zadnjih dveh letih. V novembru bo ljudstvo zopet volilo svoje zastopnike v kongresno zbornico, zvezni senat in v druge postavodajne zastoje. Ako pogleda nazaj na delo svojih zastopnikov zadnjih dveh let, ima pred sabo sliko, kako so bile njegove koristi zastopane v postavodajnih zborih. Glasovnica daje ljudstvu moč, da na prvi torek v novembru izreče z glasovnico svojo sodbo o tem delu.

Ako se ljudstvo ne bo poslužilo volilnega listka v obrambo svojih koristi, tedaj se lahko pripravi, da nima pričakovati kaj boljšega.

Delavci in farmerji, ki tvorijo ogromno ljudsko večino, imajo bridke izkušnje za sabo.

Profesionalni političarji so že na delu, da zmešajo ljudstvo na volilni dan. Veliki dnevniki so polni vesti o dobrih časih, visokih delavskih mezdah, pomanjkanju delavcev itd. Delavci dobro vedo, kako visoke so te mezde, kako morajo tekati od podjetja do podjetja za delom in kakšne so delovne razmere. Tudi farmerji še menda niso pozabili, kako so jih wallstreetški privatni interesi znižanjem cen kar čez noč pritisnili k steni, da niso mogli dihati. Agitacija o dobrih časih pa lahko zmeša srednje stanove, ki ne vedo v kakšnih razmerah žive delavci in farmerji. Zategadelj je dolžnost farmerjev in delavcev, da opozore srednji stan, da so vesti o dobrih časih lepe pripovedke za odrasle otroke, ki so daleč proč od pravega in resničnega položaja.

SLIKE IZ NASELBIN.

Edenborn-Gates, Pa. — Da bo do irvinski bratje stavarji znali, da se mi v colmellvillskem kokosnem okrožju še dobro držimo na stavki, dam ta dopis v javnost. Tako homo ostali, dokler ne nadvladamo "kajzerja" Fricke in Raineyja. Iz vseh kompanijskih stanovanj so nas sedaj izgnali in bivamo pod šotori, kakor eiganj v stari domovini.

Dobili smo prvo pomoč od starih unijašev in pričeli smo delati barake. Stavkokazov je na Edenbornu osem domačih, a na Gatesu 12, vsi drugi so črpoltni iz Alabama in stare Virginije. Iz Panamake cone so tudi pripeljali dva vozova takih zamorcev, ki imajo v nosovih in ušesih še obroče, velike, kakor jih imajo biki v nozdrvih.

Sliki se, da Rainey in Oliver kompaniji mislita pustiti na edlu Frickevo kompanijo in bosta podpisali pogodbo, če ona kako drugače ne obrne svoje politike. Stavkokazi in deputiji jih namreč preveč stanejo, premoaga pa spravijo prav malo na dan. Po zadnji statistiki, ki je izšla v Washingtonu, se vidi, da v kokosnem okrožju, kjer imajo sedaj vse polno črnih stavkokazov, producira komaj 14 odstotkov premoga in koksa.

To je dober znak za nas. Poleg tega se državni rovari inspektorji še zapli več rovar, ker so bili v tako slabem stanju, da se bojijo vanje pustiti še na najbolj posebljene ljudi. Naj le nastopi enkrat zima, in tedaj bomo videli, kaj bodo počeli stavkokazi. Jame v Fayette countyju so vse polne eksplozivnih plinov in kako se bodo oni, neveliki, varovalci. Izurjeni premogarji smo se dobro pasili, pa vsemu so se pripetile nesreče. Ko se je pripetila taka nesreča 3. februarja na Gatesu, in to ob dveh ponoči, je ubilo 26 premogarjev. Naj nastopi enkrat zima in najeteli, ki so sami Alabamci, si bodo sami preskrbeli smrt v teh rovarih, ako ne bodo odnehali. Kompanije bodo tedaj prišleljene podpisati pogodbo in odobriti vse, kar sedaj zahtevamo.

V New Townu pri Brownsville so se dne 3. oktobra pobivali kompanijski deputiji in stavkokazi. Po boju je ostalo 7 mrtvih in 30 ranjenih. Najeteli so se pričeli puniti proti državnim konstatlerjem, kompanijskim čuvajem in bosom in tako je prišlo do poboja.

Bodimo potrpečljivi še par tednov, ali če treba tudi mesecev in več kot prepričani smo lahko, da bomo rešeni vojnega suženjstva, kakršno je bilo od leta 1885 pa do danes. Ne podajajmo se nazaj na delo, dokler ne priznajo naših pravic; pripravimo našim potomcem boljše bodočnost, da ne bodo sužnji, kot smo bili mi dosedaj. Držite se povsod, kakor se držijo rudarji kokosnega okrožja in zagall bomo. Fayette countyje še na stavki 98 odstotna. Bodimo v boju do smrti, da ubijemo sramotno hlapčevstvo. — Pozdrav vsem stavkarjem. — Louis Lastiner.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Oregon City, Ore. — Kampanja za novembrske volitve je sedaj v polnem tiru. Obe stranki, republikanska kakor demokratska sta odprli zadnji teden glavne prostore v Portlandu, Ore., in začeli iskati glasove, kakor je že navada pri kapitalističnih strankah.

Kampanja državnega gubernorja je v ospredju, posebno sedaj, ko je Charles Hall umaknil nominacijo kot neodvisni kandidat za gubernorja. Mislili, da ljudstvo ve, da je on kandidiral in stal na strani republikanov, ko so se vršile primarne volitve meseca marea. Takrat smo imeli tri kandidata, in sicer Walterja M. Piercea za demokratsko stranko, Charles Halla in Ben W. Aleotta za republikansko stranko. Zadnji je zmagal pri primarnih volitvah za nekaj malega — okoli 250 glasov.

Prišli so s ponovnim štetjem na strani Halla, ali vse zaman, videl je, da je v resnici pogorel. Ni se še ustrašil in začel kandidirati kot neodvisen kandidat. Šele ko je videl, da mu gre vedno slabše, se je umaknil kot kandidat za glavni stolec.

Tako imamo danes samo dva kandidata, ki mislita priti na glavni stolec države Oregon, Walterja M. Piercea, demokrata in

Ben W. Aleotta, republikana. Nima namena zagovarjati tega ali onega, kajti kot unijski delavec ne volim kandidatov kapitalističnih strank, nisem izdajalec svojega razreda. Prepričano je že, da bi se vsilil kak neodvisen kandidat v ta politični boj, to je vse, kar so demokratje želeli, kajti če bi imeli neodvisnega kandidata, bi razkosali glasove na eni ali drugi strani in to je njih smoter.

Radi šolskega predloga, ki se glasi, da bi morali vsi otroci hoditi v državno šolo od 8 do 16 let, in ne v privatne, bi rad povedal svoje mnenje. Kaj pravzaprav je ta predlog, da se ga nekateri elementi tako boje in ga hočejo s svo silo zatreti? Nasprotniki ga slikajo v vse drugačni luči, kakor je v resnici. Kampanja zoper sprejetje predloga se sestoji iz nekega samovoljnega komiteja, ki se nahaja v Portlandu, Salemu in Oregonu. Ta odbor ima nalogo potrošiti denar, ki je bil nabran v to svrhu, da se prepreči sprejem predloga. Denar bo potrošen tam, kjer bo največ koristilo za kandidata Aleotta. Precej denarja imajo na razpolago za kampanjo za preprečitev sprejetja predloga glede šol. Nabrali so baje po celi državi Oregon \$500,000, in od te vsote je podelila rimsko katoliška cerkev \$50,000. Lahko imenujem tudi moža, ki je sam dal \$100,000 v ta namen, v čemur se pač vidi, za kake interese se gre.

Moški in ženske, ki pripadajo k različnim organizacijam in odsekom, se že hudujejo, da ne dobi nekaj od ogromne vsote, ki je bila nabrana v svrhu, da bo predlog zavržen na volišču. Če predlog propade, bodo to povzročili oni, ki so v kampanji, denar pa bodo dobili tisti, ki jim kampanjo narekujejo. Voditelji demokratske stranke pa se smejejo v pest, ko je Hall umaknil kandidaturu in še čutijo zmago na svoji strani.

Predloga glede šole, ki bo prišla pred volilce dne 7. novembra se glasi nekako takole:

"Starši, vzgojevalci ali katerikoli šlovec v državi Oregon, ki imajo oskrbo in vzgojo otrok, starih več kot osem let in manj kot 16 let, morajo pošiljati otroke v ljudske šole onega šolskega distrikta, v katerem žive. Kdor šolsko obveznih otrok ne bo pošiljal v ljudske šole ob času, ko so šole odprte, se ga lahko kaznuje s 10 manj kot \$5 in ne več kot \$100 denarne globe, ali ne manj kot en mesec in ne več kot dva meseca zapora, ali pa oboje denarne globe in zapor. Izsveti so samo otroci, ki so telesno poškodovani in ne morejo hoditi. Otroci, ki so že izpolnili osmi razred, so pod kontrolo državnega šolskega sveta, ako še niso izpolnili zadnjega šolskoobveznega leta.

Otroci stari od osem do 10 let, ki stanujejo od šolskega poslopja več kot eno in pol milje stran so izsveti od šole, otroci nad deset let pa le, če je stanovanje oddaljeno od ljudske šole nad tri milje po najkrajši poti. Toda izsveti niso, če je prevažanje od stanovanja do šole mogoče in so prevozna sredstva v dotičnem distriktu.

Izsveti so tudi otroci, ki imajo zasebnega učitelja, toda preden dajo starši svojim otrokom zasebnega učitelja, morajo zato imeti dovoljenje od države."

Če bo ta predlog sprejet, ki pride na glasovanje meseca novembra, stopi v veljavo s prvim septembrom 1926. Največji nasprotniki te predloge so posamezne privatne šole, zlasti rimsko-katoliški gosposdje v splošnem. Ti se poslužijo marsikaterih prilik, na pokopališču, v cerkvi in drugod, da zabredejo v politiko in delajo propagando proti sprejetju predloge o šolski obveznosti.

Ni dolgo temu, ko je bil tu nek obred na pokopališču. Duhovnik se je po obredu in molitvah moral tudi dotakniti politike in bodočih volitev. Povedal je, kaj misli on o omenjenih predlogi, posebno povdaril, naj volijo navzdol tako, da bo predloga prepadla, sicer, da bi bilo škodljivo zanje, ki imajo privatno šolo. Sedaj da dobivajo nekaj od države za vsakega otroka, ki pohaja v njihove šole. Ta denar seveda tudi gre iz žepov tistih, ki plačujejo za vzdrževanje ljudskih šol. Oni torej vzdržujejo svoje in še privatne šole.

Poslušalec ni duhovnik povedal, kakoga kandidata imajo voliti za gubernorja, omenil je Ben W. Aleotta, sedanjega gubernorja države Oregon, ki je maha po republikanski cesti in je močan nasprotnik omenjenih predlogi. Zdi se, da mož pleše, kakor mu plešajo katoliški možje. Ti mislijo tudi delajo danes na vse pretege

in trošijo na tisoče dolarjev, samo da predloga prepadne.

Walter M. Pierce je za omenjen predlogo. To je demokratski kandidat in če bo on izvoljen za gubernorja meseca novembra, je predloga zagotovljena, da pride pod streho. Ko je predloga prvič zagledala beli dan, so prvo obdobje dobro znane kukluksklove. Niso se dosti brigali, kajti mislili so, da so ti moške precej vroče krvi in preden pridejo jesenske volitve, da se jim bo ohladila. Toda omenjena predloga je že bila sprejeta leta 1920 ter so njeni očetje Scottish, Rite, Masons in A. O. Mables Mistie Shrine. Klana so torej dolžni po nepotrebnem. Za predlog pa bodo volili do zadnjega moža, ki jih je okoli 10,000 v Oregonu.

Po mojem mnenju je predlog koristen ne samo delavcem, temveč tudi državi. Sam imam izkušnje, koliko se otroci nauče v privatnih šolah, posebno pa v katoliških zavodih. V Oregonu imamo višje šole, iz katerih pridejo učitelji in učiteljice, med temi šolami je tudi ena katoliška. Ko učenci dobe šolske izpričevalo v oni šoli, lahko naredijo skušnjo za učiteljsvo, ki se jim tudi podeli in učijo se lahko celo življenje, ako se jim zljubi. Drugače pa je s šolo, ki je pod državno kontrolo. Tam mora učenec vsako leto napraviti izkušnjo, kar je tudi pravično. Pri tem se čelo vidi, koliko vpliva ima katoliška cerkev pri državi.

Imamo postavbo, ki ne dovoljuje pripadniku rimsko katoliške vere, da bi bil član šolskega sveta, toda ta postavba ne omeji vsega. Kakšne posledice bodo, če bo omenjeni predlog sprejet, torej še vidimo danes. Če sta dva sosedda različnega verskega prepričanja, se še pripravata in podajata v politiko, daai pogosto ne vesta, kaj je pravzaprav omenjena predloga in kake koristi bi bilo za obo, da bi bila sprejeta. Ali ni še treba radi tega razburjati in metati polena pod noge drugemu, predlog še ni postava.

Kaj je napotilo omenjeni organizacije, da sta spravili to predlogo pred volilce, bi moral vsakdo vedeti, če je zasledoval časopisje in delovanje katoliških organizacij. Katoliška duhovščina se vedno zaganja v šolski svet, rada bi narekovala, kaj se sme in kaj se ne sme učiti po šolah. Dobro vedo, da je treba pričeti že pri mladiki drevesa. Imeti hočejo mladino, da bi jo podučevali v svojem duhu, v svoje namene.

Toda zasukrat so se uračunili: Ljudstvo dobro ve, kako veliko napako bi naredilo, če bi prepustilo šole v roke katoličanov, zato jih dobro drži pod svojo kontrolo. To je pač najboljši zaklad, ki ga imamo, da lahko damo svojim otrokom učenja in znanosti, da spoznajo svet v pravi luči. Dobro knjiga in dober poduk je najboljši dar za mladino.

Dolžnost učitelstva v ljudskih šolah je, da daje široko znanost, da odrasli spoznavajo svet, ko gredo iz šol. Naša naloga je, da skrbimo, da vsi otroci dobijo pravo učenje in to lahko zadobijo le na ljudskih šolah. Volimo torej za predlog, ki so ga predložili Scottish, Rite in Masons. — Frank Zadnikar.

Camp 50, Kans. — Že zadnjič sem povedal v svojem dopisu glede vojaka Peveca, da bom zopet odgovoril, če se bo še oglašil, posebno pa sedaj, ko ima zagovorniki in zagovornice, ki pa jih ne poznam. Rad bi jih poznal in izreklam jima spoštovanje, kakorino v resnici zaslužita za svoje napore.

Rojak piše jako neumestno in po njegovem izjavljanju bi človek res spdlil, da rabi zagovornika, ki pa ga bo najbrže težko najti. Kako je bilo pošteno delo njemu enakih med sadno stavko, to pač lahko razvidi iz dopisa v izdaji št. 229, kjer je dopisnica pravično izrazila svoje mnenje. Če ne bo razumel enkrat, mu priporočam, da bere desetkrat.

Iz organizacije ni bil izključen on sam, bili smo vsi, a smo zopet pod njenim okriljem. Če bi mu bilo res toliko za organizacijo, ne dvomno bi zanj tudi plačevali. "Lastniki" rovar pa seveda niso v naši uniji, oni so na nasprotni strani, na strani podjetnikov. Tako je bil dopisnik z mnogimi drugimi, ki so nam daljšali gorje povzročene po stavki.

Rojaki pač sami zase najboljše sodijo o takim človeku, ki dela med stavko. Delal je sebi v korist, razumem ga v tem, tega pa ne pove, da je obenem delal nam vsem v škodo. In če smatra, da ne pišem resnice, naj pride, saj se še spominja od zadnjč, ko sem pi-

sal, da smatram za neresnično njegovo pisanje, ker ga ni kot sem ga pozval.

Z delom, pravi, da je pričel dne 1. junija, jaz pa vem, da je pričel 28. maja. Res je potem prenehal z delom koncem julija, a to je bilo samo za par dni. On sicer trdi, da potem ni več delal, pa sami dobro vemo kako je bilo. Smatra nas morda za omahljivece, ki smo bili na stavki od prvega do zadnjega. Da, če bi bili vsi taki kot dopisnik, bi res ne bilo stavke dne 1. aprila.

Brat Underwood je res hodil po Kansasu, ali dopisnik naj se spomni, če ga je tedaj na seji vprašal, ali je isprilje ali stavka, ko ga je zapisal v knjigo.

Od dopisnika ne rabim nikakega poduka, naj bo zadovoljen, da je podpisana pogodba samo do 1. aprila in bo potem zopet ura za njega.

To naj zastopuje za enkrat, če pa sem kaj pozabil, naj se dopisnik obrne na mojega zagovornika, ki mu bo gotovo natanko pojasnil vse.

Pozdrav vsem zavednim delavcem širom Amerike. — Jernej Okorn.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Kongresni. Epidemija, znak časa so ti številni kongresi, ki so se vršili zadnje tedne. Profesorski, čebelarji, žurnalisti, sami kongresarji, ki so razpravljali o svojih aktualnih zadevah. Za nas so največjega pomena izmed vseh, kongres učiteljev na Bledu in kongres invalidov v Ljubljani. O zagrebškem kongresu govorimo na drugem mestu. O učiteljskem kongresu na Bledu doslej še nismo ničesar rekli, vendar bo treba temu kongresu posvetiti nekaj več prostora, zakaj njega potek ni nikakor stal na višini časa. Kongres učiteljev, o katerem učitelji sami pravijo, da je bil kongres naprednega učiteljsstva, bi pričakovali nekaj več stvarnosti in več takta, kakor smo ga opazili. Napreden ni tisti učitelj, ki smatra za svojo dolžnost, da uganja na zgoraj najhujši servilizem, okolo sebe pa neprimerno nestrpnost. Učitelj je vzgojitelj in vse njegovo delovanje bi moralo imeti vzgojno tendenco, ton napredne spravljivosti. Šola bodi vzgojiteljica plemenitih ljudi, zavednih ljudi. Ako pa vzgojitelj sami slepo služijo režimu, ter ne pokažejo najmanjše volje in razumevanja, da mora biti šola sama sebi namen, vzgajališče neodvisnega narščaja z jasnim pogledom na življenje, potem je to le dokaz, da je tudi vzgoja učiteljev slaba. Učitelji kot pedagogi bi se morali dvigniti nad vsakdanjost iz edinim ciljem, da vzgoje samostojne ljudi. — Kongres invalidov se je obširno posetoval o invalidskem vprašanju v državi. To vprašanje je pereče. Vlada je invalidom predložila načrt, kako misli rešiti invalidsko vprašanje. Razložila je svoj načrt na anketi, ter si s tem pridobila nekako predsankcije invalidov. Ali bo vlada uveljavila predloženi načrt ali ga bo izpremenila, o tem še danes ni mogoče govoriti. Vemo samo to, da vlada rada obljublja. — Na vseh kongresnih smo opazili premalo konkretnosti. Zdi se nam, kakor bi živeli danes v dobi navduševanja, lepih besed in fraz. Dokler bodo kongresi samo parade, brez jedra, toliko časa tudi ni pričakovati sodelovanja v široki javnosti, pa naj gre za to ali ono vprašanje.

Princu Juriju so kupili v Nišu hišo, avtomobil in nekaj kočij. Tam bo imel stalno bivališče. Tako počitajo listi in s tem je afera zasukrat zaključena.

Slovenska ljudska stranka se v Sloveniji pridno giblje. Neprestano prireja shode po deželi, ki jih naziva manifestacije. Stranka čuti, da veje močan veter proti demokratski stranki, ki vodi nesrečno, povsem protiljudsko politiko od alfe do omega svojega političnega programa. Na teh shodih se zlasti sprejemajo resolucije proti podražljenujstvu in proti odpravi verskega pouka iz šol. Dosedanja demokratska politika v vladi napravlja naravnost usluge Sloveniki ljudski stranki in politični agitaciji.

60 letnica Jurčičeve smrti. Pisatelj Jurčič je bil rojen na Muljavi na Dolenjskem dne 4. marea 1844 ter je umrl pred štiridesetimi leti. Njegove spise narod še danes rad čita.

Najbogatejše mesto v državi je Subotica, ki ima nad 50 milijard vrednega občinskega posestva.

Umrl je nenadoma v Ljubljani za kapjo dvorni svetnik g. dr. Fran Zupana.

BABICA.

Obrabi iz življenja na kmetih.

Spisala češki
BOŽENA NEMCOVA.

Peslovenil
FRANCE CEGNAR.

(Dalje.)

Na svitile stole in akrinje se je bala kaj postaviti, da ne bi se lesk pokazal, in steklenjak, v katerem je bilo toliko mnogovrstnih otročarij, stal je le v pohujšanje v sobi, tako je trdila babica. Otroci so zelo radi okoli njega skakali in navadno kaj naredili, da jih je mati ostro karala. Vendar je rada sela za klavir, ki je pestovala Nežiko, ker se je razplakano dete utolažilo, ako je počasi taste pritiskala. In Barbika je včasih nečla babico z enim prstom svirati: "To so konji, to so konji," in babica je kimala z glavo, pela in vesele pristavila: "Kaj si ljudje vsega ne izmislijo! Ciovek bi mislil, da je ptica notri za prsta; to doni kakor žvrgoljenje."

Babica v to sobo nikdar ni stopila, če ni trebalo. Ako ni imela zunaj ali doma nič opravila, najraje je sedela v svoji kamri, ki je bila med kuhinjo in sobo za poele.

Njena kamra je bila po njenem okusu opravljena. Pri veliki peči je bila klop in zraven stene postelja; pri peči za posteljo pomalana akrinja in zraven druge stene Barbikina postelja, ker tudi Barbika je spala tukaj. V sredi je stala lipova miza s podnožjem, in nad njo je visel od stropa golobec, podoba svetega Duha. V kotu pri oknu je stal kolovrat s preslico in pridivom na koželji, na žebli je bilo vreteno, na steni nekoliko svetih podob, nad babilino posteljo sveto raspelo, s cvetličami ovenčano. Na oknu je zelenel muškat in brskavka in v platnenih vrečah so bila vsakovrstna semena, lipovo, bežgovo evetje, kamilice in fike reči, babilinska lekarnica. Za vrati je visel koštrun kotlič s krolino vodo. V miznici je bilo babilino življenje, zvezek svetih pesmi, kr... pot, nekoliko vrvice za kolovrat, kreda svetih treh kraljev in svečena volčena, katero je babica vedno imela pri roki in v hudem vremenu nugalila. Na peči je bilo netilo s kresalom in žveplenkami. V sobi so sicer imeli netilne klinčke, ali babica ni hotela nič opravka imeti z to plantano rečjo. Poskušala jih je enkrat, ali kdo ve, kako se je zgodilo, ugrizel se ji je predpasnik, katerega je imela že pet in dvajset let, in toliko, da ni pri tem zadužila. Od te dobe ni vžela več klinčkov v roke in si je napravljala netilo; otroci so ji znašli starega platna in delali žveplenke.

Ko je imela babica zopet navadno kresilo, legla je brez skrbi. Otrokom je bilo to tudi ljubo, vsak dan so prašali babico, ali ne potrebuje žveplenk, da bi jih napravili.

Ali najbolj všeč je bila otrokom v babilini kamri pomalana akrinja. Radi so gledali na rudečo pomalano akrinjo, modre in zelene svetilice z rujavimi peresli, modre lilije in rudečermene ptice med njimi; če bolj pa so se vesele, če je babica akrinjo odprla. In bilo je v njej tudi kaj videti! Od znotraj je bil pokrov ves naplajen s podobami in molitvami, namini darovi z božjih potov. In v njej je bilo predalec in v njem kakke reči! Rodovnice, hčerina pisma z Dunaja, majhen platnen šep, poln srebrnjakov, katere so babici v pobožje poslali njeni otroci; ali srebrnjakov ona ni izdala, ampak v svoje veselje shranila. Lesena škatlja, v njej pet vrvic, na njih granatje in srebrna svetinja s podobo cesarja Jožefa in Marije Terezije. Kadar je to škatljo odprla in to se je zgodilo vselej, kadar so jo prosili otroci, vselej je rekla: "Glejte, milij otroci, te granate mi je dal ranjki vaš ded, ko sva imela poroko, in ta tolar sem dobila iz roke cesarja Jožefa. To je bil prvi gospod, Bog mu daj večno luč! Ko umrem, bode vse to vaše," pristavila je vesele zapiraje škatljo.

"Ali babica, kako pa je bilo, da vam je cesar dal ta tolar, povejte nam to!" vpraša Barbika. "Le spomnite me tega, pa vam povem," odgovori babica.

Se je imela babica v predalu dva stara molika, nekaj trakov in med temi vedno kakih slaščic za otroke.

V akrinji je bilo babilino perilo in obleke. In vasi rači, predpasniki, polsetna oblačila, oplešja (živsti) in rute so bili lepo zra-

nani; zgoraj sta bili dve beli o-glavnici s petljo zadaj. Tu niso smeli otroci nič iztikati, ali ko je bila babica dobre volje, vadičila je vaako reč posebej in razkladala: "Glejte, otroci, to kanafasko imam že petdeset let, to krilo je nosila vaša prababica, ta le predpasnik je toliko star, kolikor vaša mati, in vse je le kakor novo. In v iste svoje obleke tako naglo potrgali! To je, ker ne veste, kako težko je za denar! Glejte, ta svilena suknja je veljala sto ranjšev in takrat so bankovci kaj veljali." In tako in še več je govorila babica in otroci so jo tiho poslušali, kakor bi vse dobro umeli.

Proškova gospa je sicer hotela, da bi se babica preoblekla, kakor je mislila, v pripravljeno obleko, ali babica ni premenila na sebi ne najmanjšega robca, ter je rekla: "Gospod Bog bi moral mene, staro ženo kaznovati, ako bi se po ležah sveta pačila. Za me niso take novečine, stari moj razum bi jim bil sovražen." Ostalo je tedaj pri starem. Kmalu so se v hiši ravnali vsi po babilinih besedah; vsak je bil imenoval babico, in ker je babica rekla in storila, vse je bilo dobro.

II.

Poleti je ustajala babica ob štirih in pa zimi ob petih. Najprej se je prekrizala in poljubila sveto raspelo na klokečev kronici, katero je po dnevi pri sebi nosila, po noči pa pod vzglavje devala. Ko je ustala v božjem imenu in se oblekla, pokropila se je z blagoslovljeno vodo, vzela kolovrat, predla in jutranjo posem pela. Starka je imela vse prav malo spanja, ali ker je vedela, kako je sladko, ni ga motila drugim. Dobro uro potem, ko je vstala, zaslišala se je hoja, zakripale so te ali one duri in babica se je prikala na pragu. V tem času so začele gosi gagati v gosnjaku, prasi kruliti, krave mukati, kokoši s perutami plahutati, mačke so primijavkale, od koder si bodi, in se okoli nje plazile. Psa sta gledala iz pesnjakov, raztezala se in akakijala k babici, da se ni branila, zares podrla bi jo bila in vrgla jo iz rok pehar, v katerem je imela zrnje za perutnino. Babica je imela vso to živat prav rada in ta njo. Bog čuvaj, ako bi bila videla, da jo kdo muči in ako bi bil le črv. "Kar je človeku škodljivo ali koristno in se mora ubiti, v božjem imenu, ubijte, ali nobene živali ne mučite," govorila je večkrat. Ali otroci niso smeli gledati, kadar so kuretno klali, ker bi se jim žival smilila in bi za to ne mogla poginuti.

Jedenkrat pa se je hudo raztogotila na oba psa; Sultana in Gri-vea, in jeza je bila tudi pravična! Prekopala sta neko noč v gosnjak in razstrgala deset rac, lepih, rumenih, katerim je bilo življenje tako milo. Babica je roke nad glavo vžela, ko je zjutraj duri odprla in s tremi ostalimi racami iz hleva izpustila gosjaka, ki je strahu gaga, kakor bi plakal za pomorjenimi mladitci, katere je izvalil namesto nestanovitne matere potepulje. Babica je imela v sumu ro-parko kuno, ali po stopinjah se je prepirčala, da sta psa to storila. Psa zvesta varuha! Babica svojim odem ni verovala. In še sta prikakala k njej in z repom migala, kakor da bi se ne bilo nič zgodilo, in to je babico najbolj raztogotilo. Strani od mene, zločincat! Kaj so vama storile race? Ali sta lačna? Nista ne; iz golega napuha sta to storila! Strani od mene, nič več nečem vaju videti!" Psa sta repa stisnila med noge in vlekla se v pesnjak, babica pa je pozabila, da je še rano, ala je v sobo pravit čerli svojo žalost.

(Dalje prihodnjic.)

ISON SE SLUŠKINJA

v starosti od 40 let, za domačo hišna dela pri mali Slovenski družini. Plača po dogovoru. Pridite osebno ali pa pišite na naslov: Louis Mohar, 2251 West 22nd St., Chicago, Ill. (Adv.)

Najboljša Cigareta

Razno.

Nemiri v Bulgariji. V nedeljo dne 17. sept. sta priredili v Trnovi stranka zemljoradnikov in bulgarski meščanski blok, protestne shode glede vlade Stambolinskega. Meščanski blok tvorijo demokrati, narodni progresisti in radikali v ta namen, da vržejo zemljoradniškega ministrskega predsednika Stambolinskega. Odločilni boj traja že eno leto. V poslednjem času pa je blok razvil živahno agitacijo. Zaraditga so se pričeli gubati tudi zemljoradniki. Za trnovski shod so blokaši razvili silno agitacijo; tako, da je bila udeležba od obeh strani velika, vendar so pa bili zemljoradniške množice. Zemljoradniki so bili oboroženi s kosami in drugim orodjem. V Trnovu so blokaši shod razbili in potem imeli zemljoradniški shod, na katerem je bilo nad 30.000 ljudi. Blokaši so zbežali. Bulgarske vesti pripovedujejo, da so blokaši v zvezi z Wranglovi. Zemljoradniki so napadli vlake ter zahtevali aretacije bivših ministrov. Zemljoradnike je pomirjeval med petjo

minister Daaskov ter obljubil, da se bivši ministri postavijo pred sodišče. Shod zemljoradnikov je sklenil, da se morajo aretirati bivši ministri vojnih kabinetov Dan-nev, Gešov, Malinov in Kostar-kov; dalje naj narodna skupščina sklene obtožiti krivce katastrofe leta 1918; izdela naj se zakon za zaščito države. Bulgarska vlada je aretirala ministre bivših vojnih kabinetov. Kljub temu kakor so imele demonstracije obseben značaj, ki jih je najbrže vlada forsirala, se je vpostavlil zopet mir. Demonstracije in nemiri niso imele revolucionarnega značaja, marveč vsi ti dogodki so le politični boj zemljoradniške vlade na eni strani, na drugi pa pravtako reakcionarnega meščanskega bloka.

Polečaj v Italiji. Po zadnji protestni stavki delavstva so dobili fašisti v Italiji precej na svoji moči. Fašisti tvorijo danes državo v državi in so dejansko celo močnejši kakor vlada. Zaradi vseh teh dogodkov je nastalo tudi med organiziranim delavstvom nekaj zmede. Tako se je zveza železničarjev popolnoma odrgala od Zveze dela. Zveza dela je bila nekaka nevtralna strokovna komisija, ki je obsegala komunistične in socialistične organizacije. Komunisti so pa pozneje osnovali

svojo lastno komisijo poleg stare zveze strokovnih organizacij. Da bi se pa omogočale čisto ekonomske skupne akcije proletarijata, se je bila osnovala gorenja Zveza dela, ki sta jo priznavali obe strokovni komisiji. Sedaj je železničarska zveza popolnoma izstopila iz te Zveze ter s tem iz obeh strokovnih komisij. To so storili železničarji zaradi tega, ker so bili pri zadnji stavki najbolj prizade-tili. Ob stavki so fašisti prijeli vsakega železničarja, ki ni bil na delu, ga obočili na mestu, pretpili, ranili, mu požgali pohištvo in vnikli vse, zlasti tam, kjer jih je bilo malo. Železničarska zveza je takoj potem čestitala D'Annunziju da se ni ubil, ko je padel z balkona in nato poslala izstopno izjavo Zvezi dela. Ali vse to ni nič pomagalo kamovanjih je bilo nad 50.000 železničarjev. Kaže, da italijanski proletarijat še ni izpil do dna čaše svojih muk. Po vseh teh dogodkih se utegne še ločiti Zveza dela, po večini socialistična, od socialistične stranke, s katero ima poseben dogovor. Glavna delavska zveza očita socialistični stranki, da ima v parlamentu eno tretjino poslancev, pa niso vstanu rešiti bedno delavstvo pred pobesnelimi fašisti. Če Delavska Zveza preneha sodelovati s stranko, s katero je doslej delala, bo to u-

darec za pokret. Zbor železničarjev je za izstop iz Zveze odklonil. **Temistoklejev zid v Atenah.** Temistoklejev je bil grški vojaški poveljnik in državnik, ki je živel 500 let pred Kristusom. Dal je mnogo na kiparsko umetnost, ko-likor se razvili iz raznih izkopin. Pred nedavnim je nek atenski meščan kopal tla, da si zgradi klanico, pri čemur je prikopal do velikega zidu s celo skupino stebrov in soh. Muzejsko vodstvo je takoj odredilo odkopavanje in našli so dragocene stvari. Odkopan zid s stebri in sohami je bil zgrajen 510 let pred Kristusom, je iz čistega belega marmora in brez dvoma eno najkrajnjih del tedanjega časa. Kipi so v skupinah in posamezni. Neki skupina na visokih stopnicah obstrani stebrov na primer predstavljaja skupino šest mladenčev pri i-granju z žogo, druga skupina sta rokoborca, katere navdušujeta dva druga mladeniča. Na tretji strani zidu sedita dva dečka; držeča za naskok pripravljena psa na ježečo se mačko. Gledalci se vzpenjajo nad dečka in so pozorni na bližnjo bitko med mačkom in psoma. Vse skupine so prestavili v muzej.

Naročite se in širite svoje glasilo "Prosveto".

ZDRAVJE IN BOGASTVO

Precej pojasnil se je pričelo zadnje čase o iznajdbah in čudovitih učinkih na človeški sistem po elementu poznanem kot "VITAMINES". Te iznajdbe so vodile do mnogoštevilnih zmesi izdelanih iz kvasa, ki so se preskusile v vseh večjih bolnišnicah s čudovitim uspehom.

Ko so se te preizkušnje vršile in je ljudstvo vživalo koristi zdravilnih kvasovih tablet, je skupina lekarniških kemikov v Chicagu in Indianapolisu preskuševala, še povečati te zdravilne koristi VITAMINES tabletov do prave popolnosti — smatrajoči, da popolnost še ni dosežena. In njih dosega je YEASTOLAX — svetovno

NAJBOLJŠE ZDRAVILNE YEAST TABLETE.

YEASTOLAX je svetovno najboljšo kvasovo zdravilno odvajalno sredstvo. Je najnovejši znanstveni napredek v zdravljenju s kvasom. Ni le bogat s svojimi Vitamini, temveč vsebuje precejšnjo število visoko cenjene vrednosti za vzdržanje zdravja s tem čistilom — kakovosti, ki jih ne vsebujejo prav nobene druge kvas tablete. Narejene v okusnih tabletah — prijazne za vžiti in zmerne v delovanju. Otroci jih zelo ljubijo in njim veliko pomaga. Ako vi trpite valed

REVMAATIZMA, ZAPRTNICE, SLABE PREBAVE, NADUHE, BRONKITE, TUROV,

ali ako so vaši živci na kak način bolni; ako želite imeti izvrstno čisto lepo barvo, tedaj poskusite en zavoček NAREGA SLAY-NEGA ZDRAVILA YEASTOLAX.

Med raznimi drugimi stvarmi vsebuje YEASTOLAX največ in najzanešljivejši VITAMIN, katerega so svetovni izvedenci pripoznali kot absolutno potrebo za telesno življenje. Ljudje po vsem svetu so pronašli veliko pomoč z njegove uporabe in sedaj vživajo veselje in popolno zdravje in šilevost. YEASTOLAX vsebuje tudi lastnosti te, da najmanj ne škoduje in je prijazno odvajalno sredstvo in njega hitro delovanje je jamčeno.

Odvajalne snovi YEASTOLAXU so tako primešane s drugimi važnimi stvarmi za pomoč in vzdrževanje života, in to nareja te tablete veliko bolj priljubne od katerikoli do sedaj poznanih drugih iz kvasa narejenih zmesi.

Z vzdrževanjem vaše življenske moči z vživanjem YEASTOLAXA, bo vaš sistem upostavljen v obran proti vsem nevarnim bacilom, ki neprestano silijo na zasado v človeški život; kjer naj bi razjedali vaš sistem in vam uničili življenje. Nikakor ni mogoče to preveč pojasniti, da vsak posameznik je dolžan sam sebi in svoji družini, vzdržati se zdravega čimnap-več je mogoče. Sestav človeka je nekaj čudovit stroj, prilagojen vsakdanji nevarnosti, da oboli. Ampak valed naših modernih metod s prekuhavanjem hrane (s uničenjem za zdravje potrebnih vitaminov) in naše splošne navade uživanja hrana, naš život ne dobi niti polovice te prilike in posledica je, da prihajajoči bacili in njih posledice mnogokrat dobe nas, ne zavarovane, ter kaj lahko dosežejo svoj cilj.

NAJBOLJŠI VITAMIN YEAST

V vodi raztopljajoč Vitamin B, se nahaja v veliki meri v YEASTOLAXU in je sredstvo, ki vsebuje moč za boljšanje životnih živcev in notranjih kolic, da se lahko obvarujejo pred boleznijo ter popolnoma in izključno je potreben za odvratev nevarnih posledic zdrave civilizacije. Izvrstno urejene, za želo-dec potrebne snovi, primešane v YEASTOLAX, je torej naj-izvrstnejša za jačanje života teh vrst. Ako imate slab ali delikaten želodec ali sploh ako je vaš želodec iz reda, YEASTOLAX vam čudovito pomaga, da se osvobodite kot nova oseba.

Za hitreje poznavanje YEASTOLAXA v vseh krajih smo se odločili za gotovo dobo dati vsaki osebi, ki nam pošlje \$1.00 za pokritje stroškov za zavoje tega zdravila

POPOLNOMA ZASTONJ 50,000.00 RUBLJEV

Ruski rubel je bil nekdanj vreden 55c, kar znaša gornja vrednost po tedanji ceni - 27,500.00.

Shranite ta denar; mnogo posameznikov je napravilo srečo s kupovanjem denarja tujih držav. Splošno se domneva, da \$50,000,000,000 vrednosti radijuma je bilo iznajdenega v Rusiji in časopisje opozarja na velike ameriške projekte za olje in druge industrije, ki se namerava uvesti v Rusiji. Chi-caška Tribuna dne 12. sept. opozarja na novi kanal, ki je bil ravno kar odprt za plovbo med Rusijo, Nemčijo, Perzijo in Srednjo Azijo, kar daje nove prilike za dobavo sirovega materijala za rusko-nemško zvezo, posebno olje, magnanese in baker in s odprtjem bogate perzijske in srednje azijske trgovine za Nemčijo in Rusijo. Pomislite, kaj vse to pomenja, skoro gotovo vam ni mogoče prezreti te prilike, dobave rubljev.

POVRNENJE DENARJA JAMČIMO.

Mi želimo vsaki osebi v Ameriki, ki potrebuje zdravila poslato po en zavoje našega YEASTOLAXA. Mi smo se poslužili te vrste oglašanja, da hitreje seznanimo ljudstvo s tem zdravilom. Čudovita tonika in zdravstvene snovi v YEASTOLAXU so vredne mnogokrat to ceno. Vi bodete zelo zadovoljni s tem — mi vam jamčimo.

50,000 rubljev se vam ponudi kot posebna ugodnost. Ti vas ne stanejo niti en cent. Cena zavoju YEASTOLAXA je vsaeno \$1.00. Mi vam jamčimo, da bodete še več kot zadovoljni ko bodete imeli zavoje teh zdravje zidajočih tablet.

Izpolnite tu spodnji naročilni kupon in pošljite nam takoj. Priložite \$1.00, za kar bodete sprejeli zavoje YEASTOLAXA in 50,000.00 rubljev brez odloga. Zadovoljstvo jamčimo ali pa vrnemo denar. Zapomnite si, ta ponudba je le začasna, torej v korist vašega zdravja in za bodočnost, storite to še danes.

1,000,000.00 ruskih rubljev ZASTONJ s \$2.00 naročilom YEASTOLAXA, dokler nam rublji ne poidejo. Mi si pridržimo vse pravice, da vam povrnemo denar, ako naša zaloga ruskih rubljev poide predno prejmemo vaše naročilo.

YEASTOLAX COMPANY

1253 So. Michigan Avenue, Dept. M. 442. CHICAGO, ILL.

IZPOLNITE TA KUPON

YEASTOLAX COMPANY,
1253 So. Michigan Avenue,
Dept. M. 442, Chicago, Ill.

Prosim, pošljite mi zavoje YEASTOLAX in 50,000.00 ruskih rubljev. Priloženo najdete \$1.00. Vi mi vrnete denar, ako ne bom zadovoljen.

Ime

Naslov

Mesto Država

Pošljete lahko tudi v poštnih znamkah.